

Plenum

Torsdag 2.5.2024 kl. 16.01—0.46

9. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om växtskyddsmedel och 1 § i lagen om verkställighet av böter

Regeringens proposition RP 43/2024 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 9 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till jord- och skogsbruksutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Minister Essayah, varsågod.

Debatt

18.15 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä on tarkoitus lisätä kasvinsuojeluaineista annettuun lakiin elintarvikeketjun virallista valvontaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla saatetaan laki vastaamaan EU-lainsäädännön nykytilaa, selkeytetään kansallisia käytäntöjä sekä parannetaan lain rakennetta ja selkeyttä. Muutoksilla sujuvoitetaan viranomaisten työtä ja helpotetaan alan toimijoiden toimintaa.

Keskeisimmät muutokset ovat seuraavat:

Ensinnäkin miehittämättömät ilma-alukset kasvinsuojeluaineitten koelevityksessä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi ehdotuksen mukaan myöntää luvan kasvinsuojeluaineitten levittämiseen miehittämättömillä ilma-aluksilla tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettavissa kokeissa. Samalla maa- ja metsätalousministeriölle säädettäisiin valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä kokeisiin liittyen.

Sitten kasvinsuojeluaineitten levityksestä kaasuttamalla. Kaasutettavien, suljetuissa tiloissa käytettävien kasvinsuojeluaineitten käyttö edellyttää erityistä suojautumista ja ammattitaitoa. Kasvinsuojeluaineen levittäjien riittävän osaamisen ja taidon varmistamiseksi ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi myöntää hakemuksesta luvan käyttää kaasuttamalla levitettävää kasvinsuojeluainetta.

Julkisesta tietopalvelusta. Henkilön, joka haluaa ostaa ammattikäyttöön tarkoitettua kasvinsuojeluainetta, tulee esittää ostotilanteessa kasvinsuojelututkinnon suorituksesta saatu tutkintotodistus. Esityksessä ehdotetaan, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi jatkossa luovuttaa myyjälle julkisen tietoverkon välityksellä rekisteriin sisältyvät tiedot kasvinsuojeluaineita koskevan tutkinnon suorittaneen nimestä ja myöskin tunnistenumeroista.

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

Myyjä voisi sitten ostotilanteessa tarkistaa ostajan tutkinnon voimassaolon suoraan sieltä rekisteristä.

Sitten näistä hallinnollisista pakkokeinoista. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena pakkokeinona hallinnollinen seuraamusmaksu, jolla valvontaviranomainen voisi reagoida nopeammin mahdollisiin laiminlyönteihin. Kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksulla pyritään toisaalta ennalta ehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään myös sen jatkamista. Seuraamusmaksun täytäntöönpanemiseksi lisätään kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksu sakon täytäntöönpanosta annetun lain ensimmäiseen pykälään. Toisena uutena pakkokeinona otettaisiin käyttöön internetsivuston tai sen osan sulkeminen, jos määräysten vastaisen kasvinsuojeluaineen myyntiä ei muilla keinoilla voitaisi estää. Säännös perustuu valvonta-asetuksen 138 artiklassa kuvattuihin toimenpiteisiin, joihin viranomaisen on ryhdyttävä, jos todetaan, että toimijat eivät noudata säännöksiä. Molemmat näistä pakkokeinoista on viime vuosina otettu käyttöön elintarvikeketjun lainsäädännössä.

Ja vielä valvonta-asetuksen täydentäminen ja lain selkeyttäminen. Lakiin esitetään tarkennettavaksi EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämiseen liittyviä viranomaisten tehtäviä liittyen koordinaatioon ja yhteydenpitoon, laboratorioitten nimeämiseen, valtuutettuihin tarkastajiin ja myöskin valvontasuunnitelmiin. Lakiin esitetään lisättäväksi valvonta-asetuksen 140 artiklan mukainen säännös rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisesta. Lakiin tehdään myös lain rakennetta selkeyttäviä ja hallinnollista taakkaa keventäviä muutoksia.

Näitten lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.10.2024.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Kalmari.

18.18 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Tässä laissa on monia oikein hyviä elementtejä. Mielestäni esimerkiksi tämä dronejen käyttömahdollisuus, vaikka se on vasta koekäytössä, on oikein järkevä ja tervetullut asia. Kun mietitään meidän metsien terveyttä ilmastonmuutoksen seurauksena, niin tällä voi olla todella merkittävä vaikutus, isompi kuin luulemmekaan. Sehän tiedetään, että metsässä nämä ruiskutukset ovat monesti aika haasteellisia — millä kalustolla tehdään ja lentokoneruiskutukset sitten, kun ovat kiellettyjä — niin tämä voisi olla sellainen täsmällinen suomalainen tapa tehdä, jos tarvetta ilmenee, toivottavasti ei ilmene. Ja moni muukin asia, johon perehdymme sitten valiokunnassa tarkemmin.

Mutta varsinaisesti halusin käyttää puheenvuoron siitä asiasta, kun valiokuntamme oli Brasiliassa valiokuntavierailulla, ja siellä ruoantuotanto on noussut 60-luvun nälöstä siihen, että tultiin ensin omavaraiseksi ja nyt ollaan maailman suurimpia elintarvikeviejiä. Mercosur-sopimus todennäköisimmin tulee polkemaan eurooppalaista ruoantuotantoa siten, että annetaan periksi elintarviketurvallisuusasioissa, kun saadaan muuten sopimus syntymään. Ja Brasilian tuotantotavat ovat sellaisia, että ne eivät kestä suomalaista päivänvaloa. Siellä on eläintuotannossa — mainitsen senkin, vaikkei nyt suoraan tähän liity — hormonit käytössä, kasvuhormonit, siellä käytetään antibioottisia kasvun edisteitä. Mutta kasvintuotantopuolella siellä käytetään geenimuuntelua, eikä mitä tahansa geenimuuntelua, vaan pyritään tuottamaan kasveja, jotka kestävät, sietävät, glyfosaattia. Suomalaisitain moni tuntee sen vaikkapa Roundup-tuotenimikkeestä. Eli sitten tällä tehoaineella ve-

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

detään kasvustoihin suoraan. Siellä on todella monia muitakin kasvinsuojeluaineita, sekä insektisidejä että pestisidejä että fungisidejä eli sieni-, hyönteis- ja rikkamyrkkyjä, jotka ovat Suomessa kiellettyjä.

Kysynkin ministeriltä: Kun meillä nyt selkeästi kiristetään tässäkin lainsäädännössä jälleen vaatimuksia, ruuveja kiristetään, ja se aiheuttaa lisäkustannuksia jopa niin, että sitten osalla tuotteista voi olla vaikeuksia markkinoille pääsyssä — kun niissä on aika kovat testausvaatimuksetkin, joista ei ole edes hyväksytty, että se sama testi pitäisi koko Pohjoismaissa, vaan aina pitää joka jäsenmaassa erikseen tämä tehdä — niin mikä teidän ratkaisunne olisi siihen, [Puhemies koputtaa] että me voitaisiin pärjätä kilpailukyvyssä? [Puhemies koputtaa] Mitä meidän pitäisi tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

18.22 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kalmari jo edellä totesi, että tässä ehdotetussa lakimuutoksessa on monia hyviä elementtejä ja sillä ajantasaisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä monelta osin ja positiiviseen suuntaan. Yleisesti ottaen voi sanoa, että esitys on hyvinkin hyväksyttävissä, etenkin kun huomioidaan sitten täytäntöönpanossa se, että mahdolliset seuraamusmaksut, jos niitä joudutaan määräämään, ovat suhteessa rikkeen suuruuteen.

Arvoisa puhemies! Kun ministeri on täällä paikalla, mikä on erinomainen asia, niin ajattelin kysyä ministeriltä tähän aihepiiriin liittyvän kysymyksen.

Lait ja asetukset ovat yksi asia, toimeenpano on yksi asia ja viranomaisten toiminta on sitten kolmas asia, joka oleellisesti vaikuttaa siihen, miten nämä lait vaikuttavat käytännön elämään. Tukes on Suomessa kansallinen kasvinsuojeluaineita säätelevä viranomainen. Turvallisuusasioissa, myös tietysti tämmöisissä kemiallisen turvallisuuden asioissa, pitää noudattaa varovaisuusperiaatetta, mutta kentältä on kuulunut jo pidempään viestiä siitä, että Tukes Suomen kansallisena viranomaisena vetäisi tulkinnoissaan tiukempaa linjaa kuin monissa muissa EU-maissa vastaavat viranomaiset tekevät. Tämä on aiheuttanut ylimääräisiä kustannuksia, ja etenkin siitä on tullut paljon palautetta, että Tukesin päätöksenteko, asioiden käsittely, venyy ja viipyy, mistä aiheutuu toimijoille todella suuria ongelmia.

Tässä kun on aihepiiri esillä, niin ajattelin kysyä ministeriltä, onko ministeri kuullut Tukeisiin ja näihin prosesseihin liittyvistä ongelmista ja kritiikistä, ja onko tähän Tukesin toiminnan sujuvoittamiseen, byrokratian karsimiseen, hitauteen ja kustannusten hillintään tulossa toimenpiteitä tai onko sille mitään tehtävissä. Edustaja Kalmari hyvin puhuu kotimaisen tuotannon kilpailukyvyistä, ja tältäkin osin viranomaisen toiminta vaikuttaa hyvin oleelliselta osalta siihen toimintaympäristöön, missä suomalaista ruokaa tuotetaan ja mikä on sen kilpailukyky.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

18.24 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämänkin lain tarkoituksena on uudistaa ja yksinkertaistaa, mikä on hyvä tavoite ihan kaikkiin lakeihin, mitä säädämme. Elintarvikeketjun turvallisuuden korkea taso riippuu siitä, valvotaanko EU-vaatimusten täytäntöönpanoa jäsenvaltiossa tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Tässähän me Suomessa olemme todella onnistuneet — tuottajamme ja virkamiehemme ovat tehneet ja tekevät tun-

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

nollista työtä. EU:n ulkopuolelta tuotaville tuotteille tarvitaan myös selkeät kriteerit ja tuotetiedot kuluttajalle, mikäli ja kun ne ovat samoilla markkinoilla.

Kasvinsuojeluaineissa on sääntelyn ohessa kuitenkin muistettava, että emme kansallisesti kiellä EU:n alueella hyväksytyjä suojeluaineita, joiden käyttämättömyyden vuoksi altistamme peltomme tai puumme mahdollisille tuholaisille. Tällöinhän on menetetty peli. Tärkeintä meidän on turvata unionin maatalouden kilpailukyky ja ennen kaikkea Euroopan oma huoltovarmuus. Kysymyksen oikeastaan on sama kuin edustaja Viljasella näihin kasvinsuojeluaineihin liittyen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vastata? Olkaa hyvä, enintään kolme minuuttia.

18.26 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia myös hyvistä kysymyksistä ja huomioista.

Täällä edustaja Kalmari nosti esille tämän Mercosur-sopimuksen, ja me tiedämme, että sehän on ollut vuosikausia jumiin. Jotkut jopa sanovat, että esimerkiksi tämän meidän hyvin tunnetun metsäkatoasetuksen, voisiko sanoa, juuret ovat jossakin määrin tässä Mercosurissa ja myöskin sitten tässä kauppakilpailussa, mitä tällä hetkellä käydään tuonne Etelä-Amerikan suuntaan. Kyllä ajattelen itse näin, että meidän pitäisi vaan pystyä korostamaan tämän suomalaisen tuotannon puhtautta, antibioottivapautta, sitä, että meillä ei ole salmonellaa, sitä, että meillä kasvinsuojeluaineitten käyttö on erittäin vähäistä, jos sitä vertaa vaikka EU-tasolla, ja että me kuluttajina oppisimme myös arvostamaan ja maksamaan siitä hyvästä, että me tiedämme, mitä me laitamme suuhun. Tämä on minun mielestäni... Tänä päivänä uskon, että sillä on kyllä myöskin yhä enemmän painoarvoa tuolla kaupan hyllyssä, kun vain pystyisimme tämän asian selkeästi tuomaan esille. Siinä mielessä täytyy toivoa, että esimerkiksi suomalaiset kauppa- ja elintarvikkeiden valintoja silloin, kun suomalaisille kuluttajille hankitaan ruokaa, ja siinä mielessä tässä voisi sanoa, että viime aikoina on ollut parantamisen varaa tällä puolella.

No, ehkä sen verran tästä kasvinsuojeluaineitten levittämisestä, minkä edustaja Kalmari nosti esille, näitten dronejen kautta. Oli mahdollisuus ministerinä vierailla Belgiassa sellaisella koetilalla, jossa tehtiin todellakin sekä kuvausta että analysointia näistä kasveista, ja sen jälkeen katsottiin, minkä verran tämä kyseinen kasvi tai se kyseinen kasvialue tarvitsee sitten tätä kasvinsuojeluainetta, eli siellä oli lähdetty hyvin tarkasti myös miettimään sitä, että ei olisi turhaa kasvinsuojeluaineitten käyttöä. Tätä pidän tärkeänä ja oikeana suuntana.

Edustaja Lahdenperä myöskin kiinnitti huomiota tähän samaan kysymykseen, millä tavalla pystymme korostamaan tätä puhtautta ja myöskin sitä suomalaisten elintarvikkeitten jäljitettävyyttä. Nythän Euroopan parlamentissa kaatui tämä niin sanottu SUR-asetus, joka liittyy juurikin sitten näiden kasvinsuojeluaineitten sääntelyyn, ja voi sanoa, että siinä lähdettiin taas tyypillisesti liikkeelle: ei kuunneltu jäsenmaita, asetettiin tiettyjä prosenttivoittoja kaikille maille. Täällä kun meillä kävi komissaari Wojciechowski, niin hän pariinkin otteeseen otti esille sen, miten epäreiluja tällaiset säännökset ovat sellaisille maille kuin Suomi, jotka jo lähtökohtaisesti käyttävät erittäin vähän kasvinsuojeluaineita. Nythän sitten komissio on vetänyt sen esityksensä pois, mutta sehän ei sitä tarkoita, että se olisi ikuisesti hautautunut, vaan jääme odottamaan varmaan taas sitten, että seuraava komissio kaivaa sen naftaliinista ja ottaa esille.

Punkt i protokollet PR 44/2024 rd

Edustaja Viljanen kysyi tästä Tukesista. Se toimii tuolla sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. Minun korviini ei ole kuulunut valituksia siitä. On ehkä tullut näitä kysymyksiä siitä juuri, miksi jossakin maassa, vaikka Ruotsissa, saa käyttää jotain tiettyä suojeluainetta, mitä ei sitten Suomessa saa käyttää. Olen ymmärtänyt niin, että myöskin maaperällä ja sen koostumuksella on myös sitten merkitystä — että aivan yksi yhteen esimerkiksi nämä Ruotsin ja Suomenkaan kasvinsuojeluaineet eivät ole sillä tavalla verrannollisia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja siellä vielä edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.29 Anne Kalmari kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Olipa hyvä uutinen tuo, että tämä kasvinsuojeluaineasetus tällä erää kaatuu, ja toivotaan seuraavalle komissiolle sitten viisautta vähä enemmän — ei niin, etteikö kasvinsuojeluaineitten vähentäminen olisi tärkeää, mutta siinä pitää kulkea realismissa, kun näitä asioita tehdään. Olihan se Suomen kannalta ihan järkyttävää, että koko meidän metsissä tapahtuva urea — te kaikki tiedätte, mitä urea on, ei todellakaan kauhean vaaralliselta kuulostava aine — laskettiin meidän kasvinsuojeluainekiintiöihin, jotka jyvitetiin sitten pelloille. Ihan käsittämättömiä asioita. Todella hyvä, että se ei mene eteenpäin.

Vielä haluan nostaa tähän lyhyesti sen, että meillä nimenomaan on ongelma näissä tehoaineissa se, että esimerkiksi jonkun kaalin tuotannossa tai tämmöisen yksittäisen tuotteen, jota ei viljellä kovin isoa pinta-alaa, kenenkään ei kannata tuoda markkinoille kokeiltavaksi muutamille sadoille hehtaareille tehoainetta. Siksi olisi tärkeää, että niin paljon kuin mahdollista edistettäisiin sitä, että ne testit olisi tehty samantyyppisissä olosuhteissa, vaikkei juuri sillä maaperällä — onhan Suomessakin turvemaita ja savimaita ja hiesuja ja monenlaista. Kun kuitenkin ne sitten toimivat, niin yritettäisiin edistää tätä, niin että me voitaisiin sellaisiakin tuotantoaaroja, jotka eivät ole niin kauhean isoja mutta merkityksellisiä Suomelle, tulevaisuudessakin jatkaa, kun tuntuu, että tehoaineet ihan loppuvat.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till jord- och skogsbruksutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.